

Ás veces, ó chegar a primavera, Gorgorín e Cabezón van moi lonxe divertirse á ouvea do río. Alí, mentres Gorgorín se escoa na auga coma unha troita, Cabezón batolexa e dá bufidos sen saír do sitio. Un día, sen eles decatarse, chegaron de súpeto os homes do saco...

Uxío Novoneyra é un dos grandes escritores galegos, sobre todo como poeta. *Gorgorín e Cabezón* é o seu segundo libro de contos para rapaces de cinco a cen anos.

Nesta colección ten tamén *O cubil do xabarín*.

EU XA LEO

A partir dos 5 anos

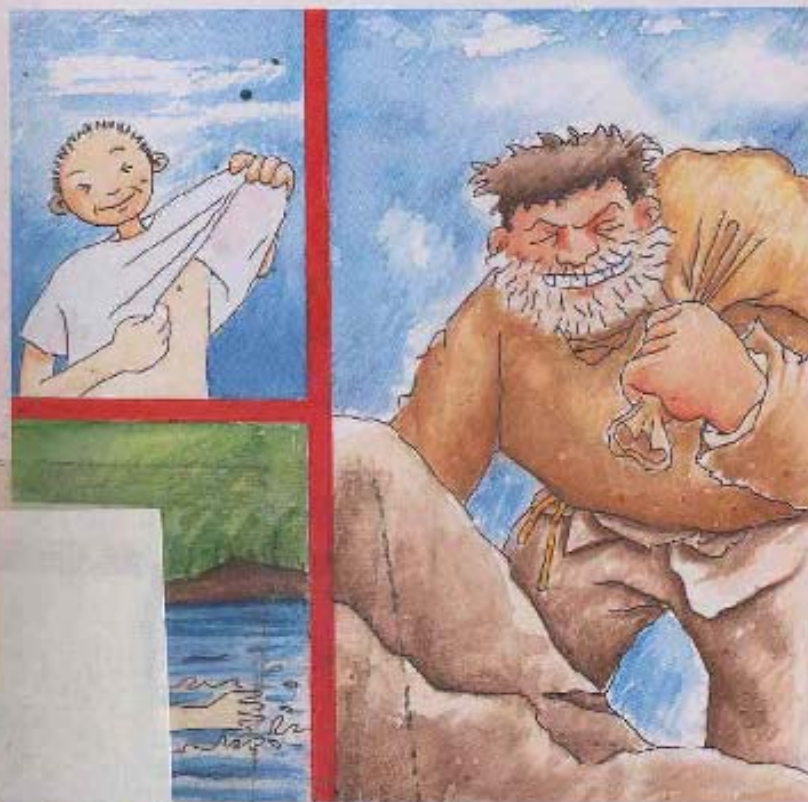

ala delta

ala delta

Uxío NOVONEYRA
QUINTANA & VÁZQUEZ

GORGORÍN E CABEZÓN

1-45

EDELVIVES

Coordinador da colección: **Xulio Cobas Brenlla**

© Uxío Novoneyra
Manuel Quintana Martelo
Editorial Luis Vives, 1992
Deseño da cuberta: José Antonio Velasco
Depósito legal: Z. 196-92
ISBN: 84-263-2170-4
Obradoiros gráficos Edelvives
50012 Zaragoza
Printed in Spain

Prohibese a reprodución total ou parcial desta obra baixo calquera forma, sen a autorización, previa e por escrito, dos titulares do *copyright*, excepto citas sempre que se mencione a súa procedencia.

R.M. 958

Uxío Novoneyra

GORGORÍN E CABEZÓN

Ilustrado por
Quintana & Vázquez

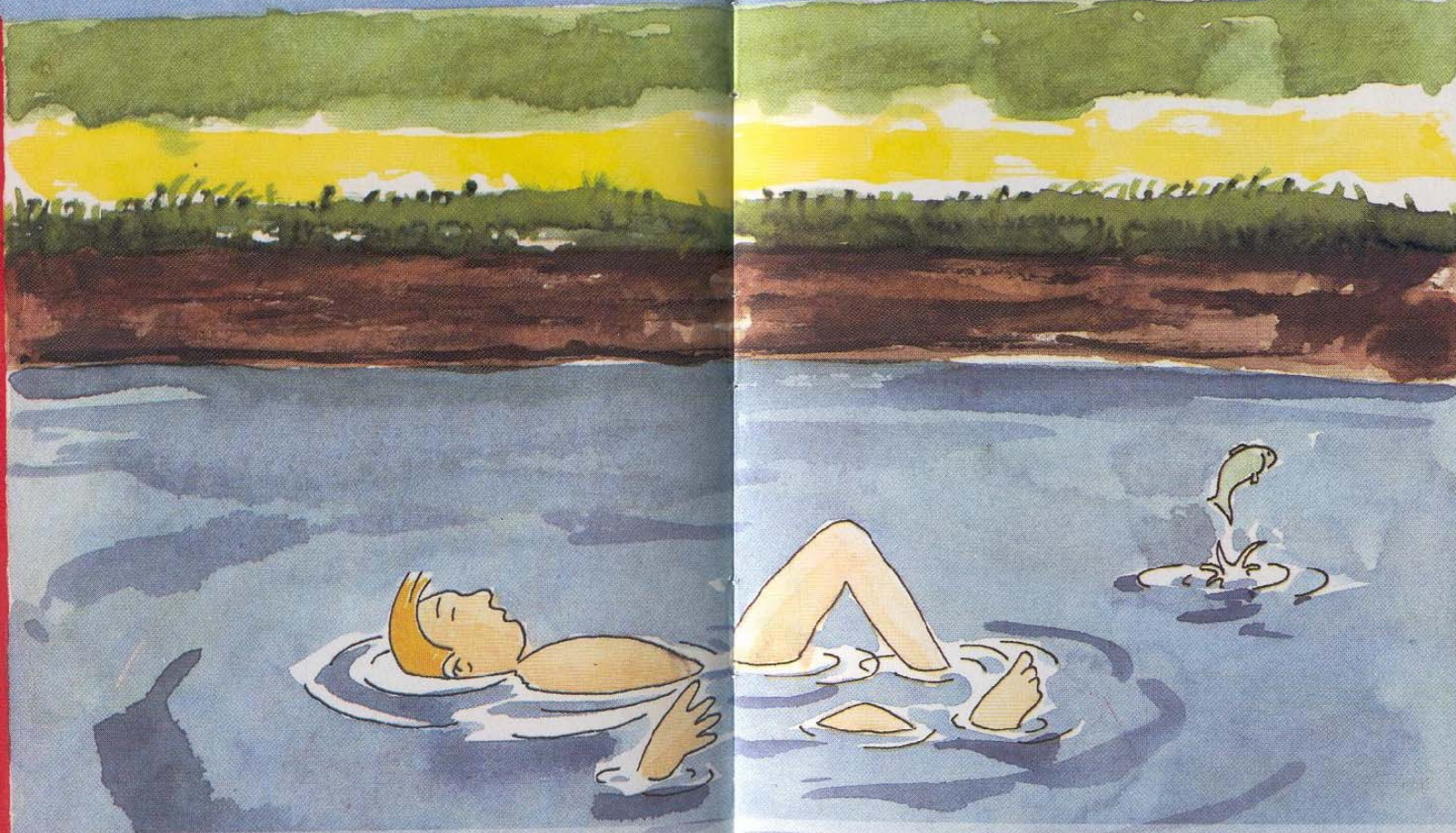
Edición, preparación e normativización por
Xulio Cobas Brenlla

EDELVIVES
=====

Gorgorín e Cabezón
apandaban xuntos.

Cando os días dan para todo
—alta primavera—
eles danse á ouvea do río.
O Gorgorín vai diante
dando pulos e berros costa abaixo

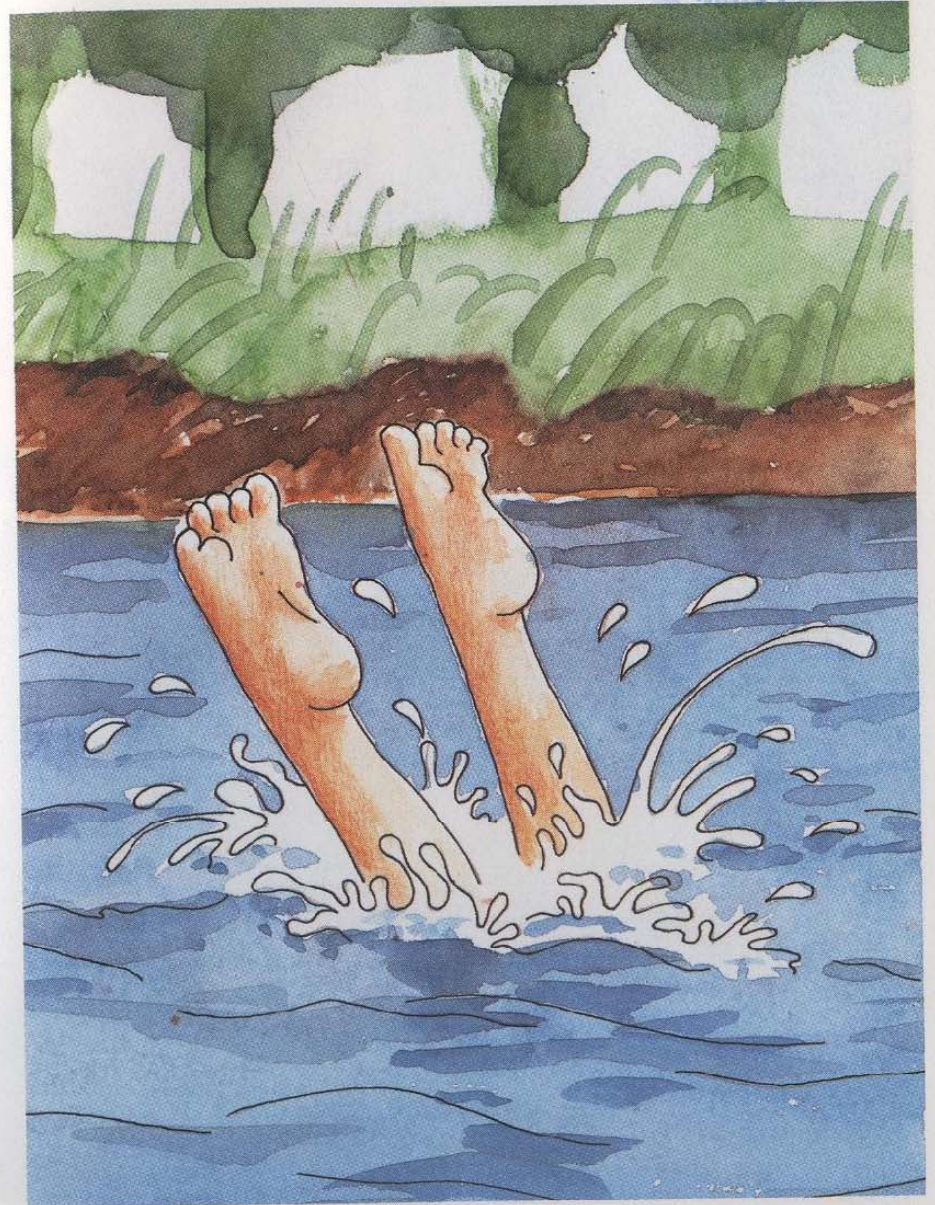
e cando chega Cabezón,

sea el anda á chapuca
por cachoeiras e pozas.

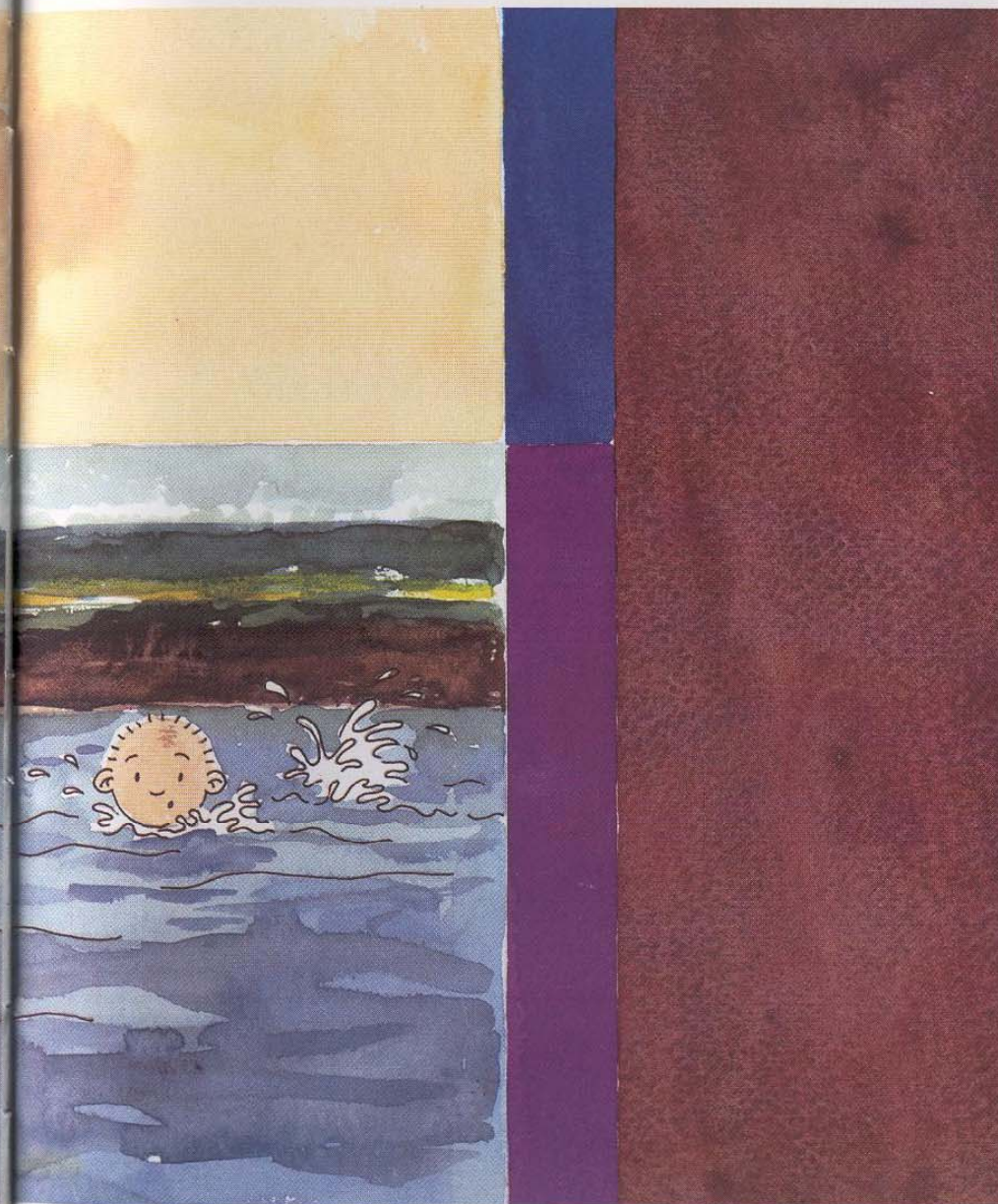
Cabezón, ademais de chegar
o traseiro,
demora en despirse
e, antes de meterse,
tenta varias veces a auga
coa punta da deda
baixándoa inordiña
e erguéndoa instantáneo.

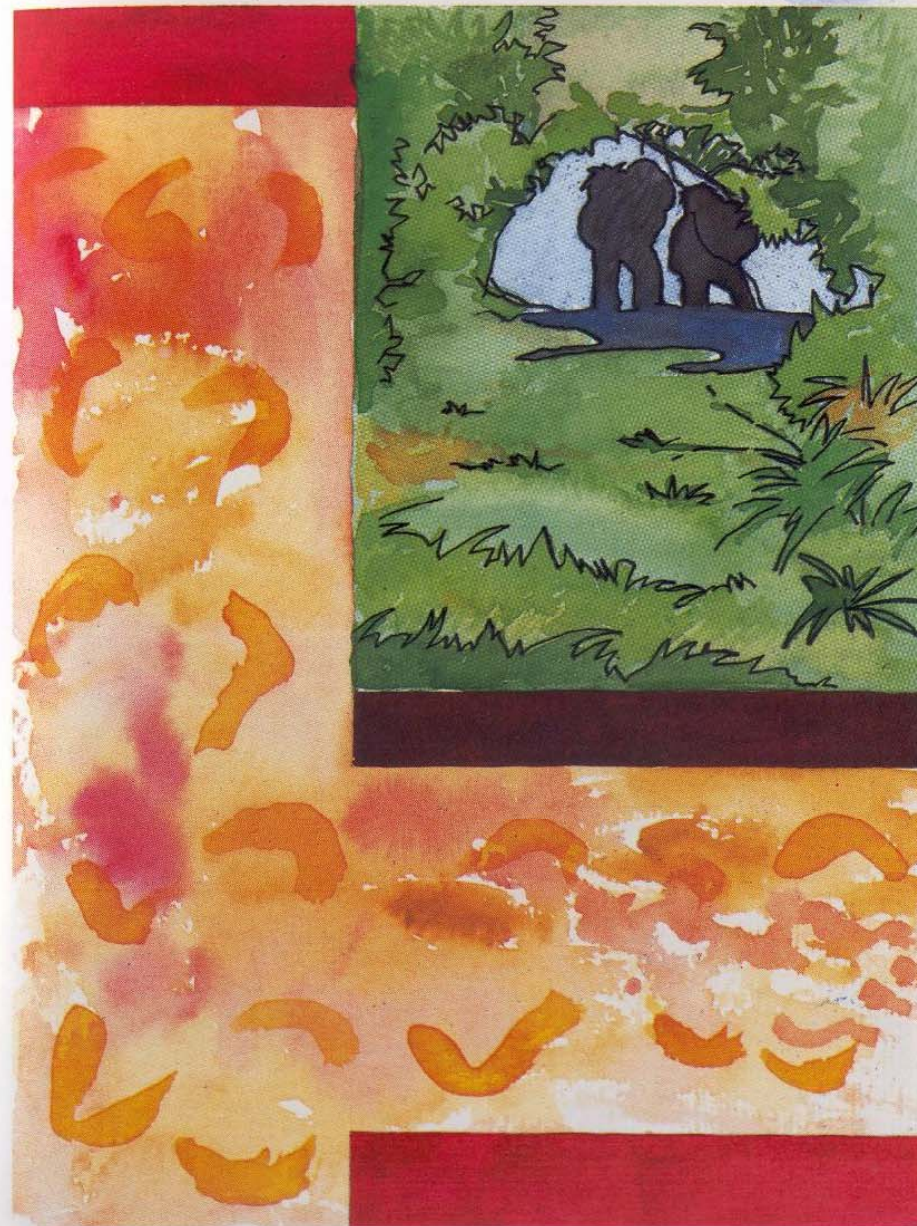
E, cando por fin se decide,
busca unha rechave queda
e ¡alá vai!
un estoupido coma se guindasen
unha gran lousa.
Os peixes liscan asustados
e amosan de lonxe as cabeciñas
por ver que becho é aquel...

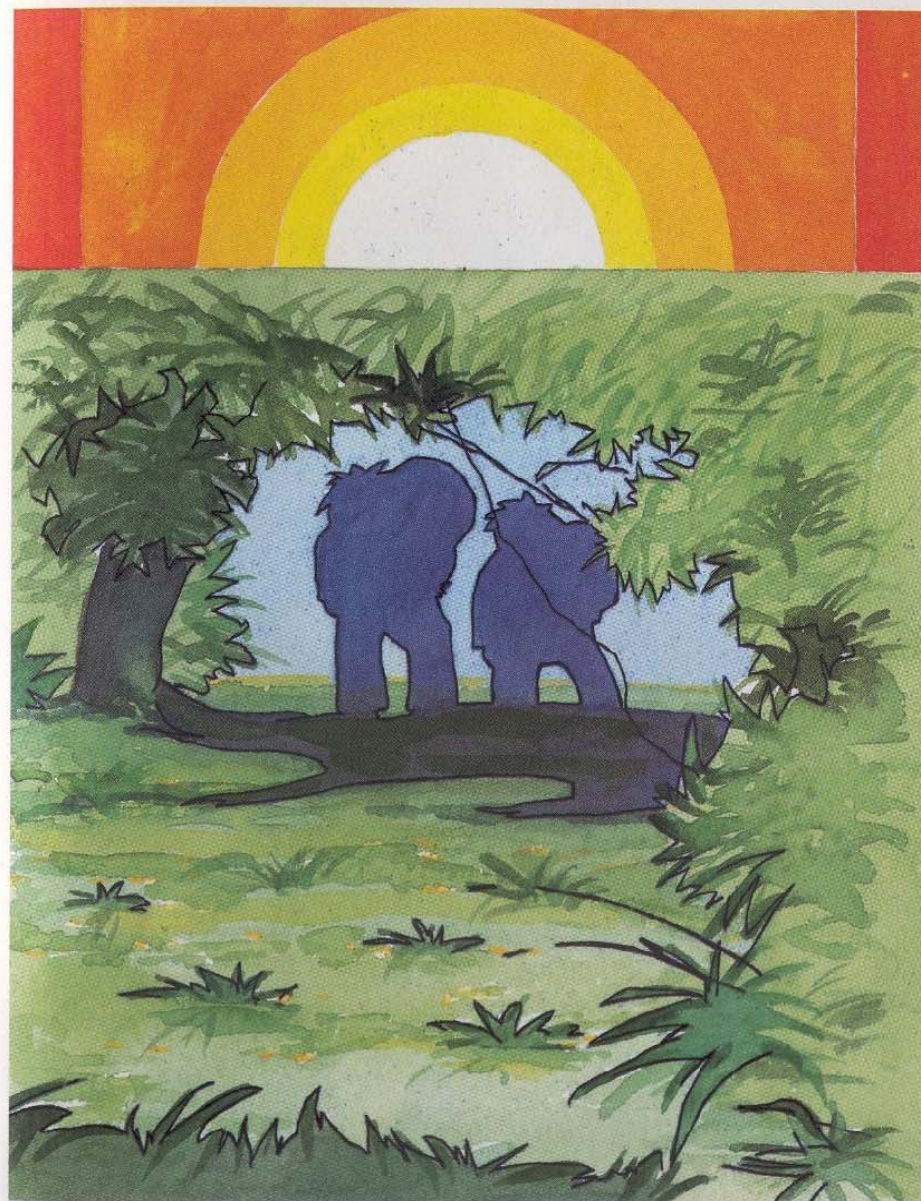
Cabezón, coma unha balea,
a penas sae dun sitio,
mais, eso si,
batolexa e dá bufidos
sacando moita espuma,
mentres que o Gorgorín
se escoa nas ondas suave
coma unha troita.

Un dos días que baixan ó río
sen dicilo
e non hai alma viva en todo ó redor,
chegaron escazurrados
os homes do saco
¡tan antigos,
que xa se cría que non existían!

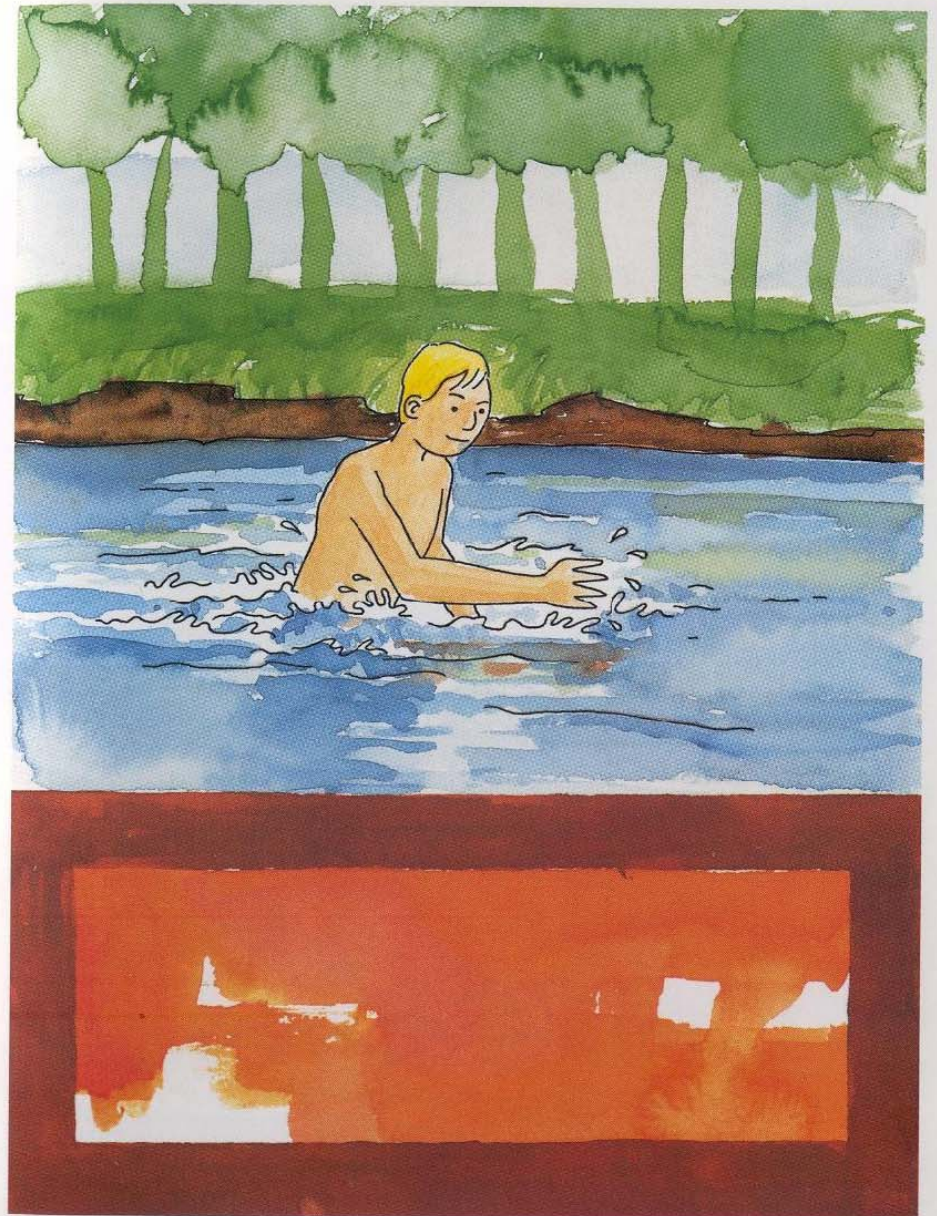
Ó ver o sós que estaban,
fóronse achegando
xagaces e gachos
polo bouzal da orela,
velándooos dende un mato pecho
e preparándose...

Tiñan un saco grande e outro terciado e estaban pensando en cal metelos, pois querían levar un deles baleiro por se aparecían máis nenos ouveóns. Inda que o vulto de Cabezón non era para dubidar.

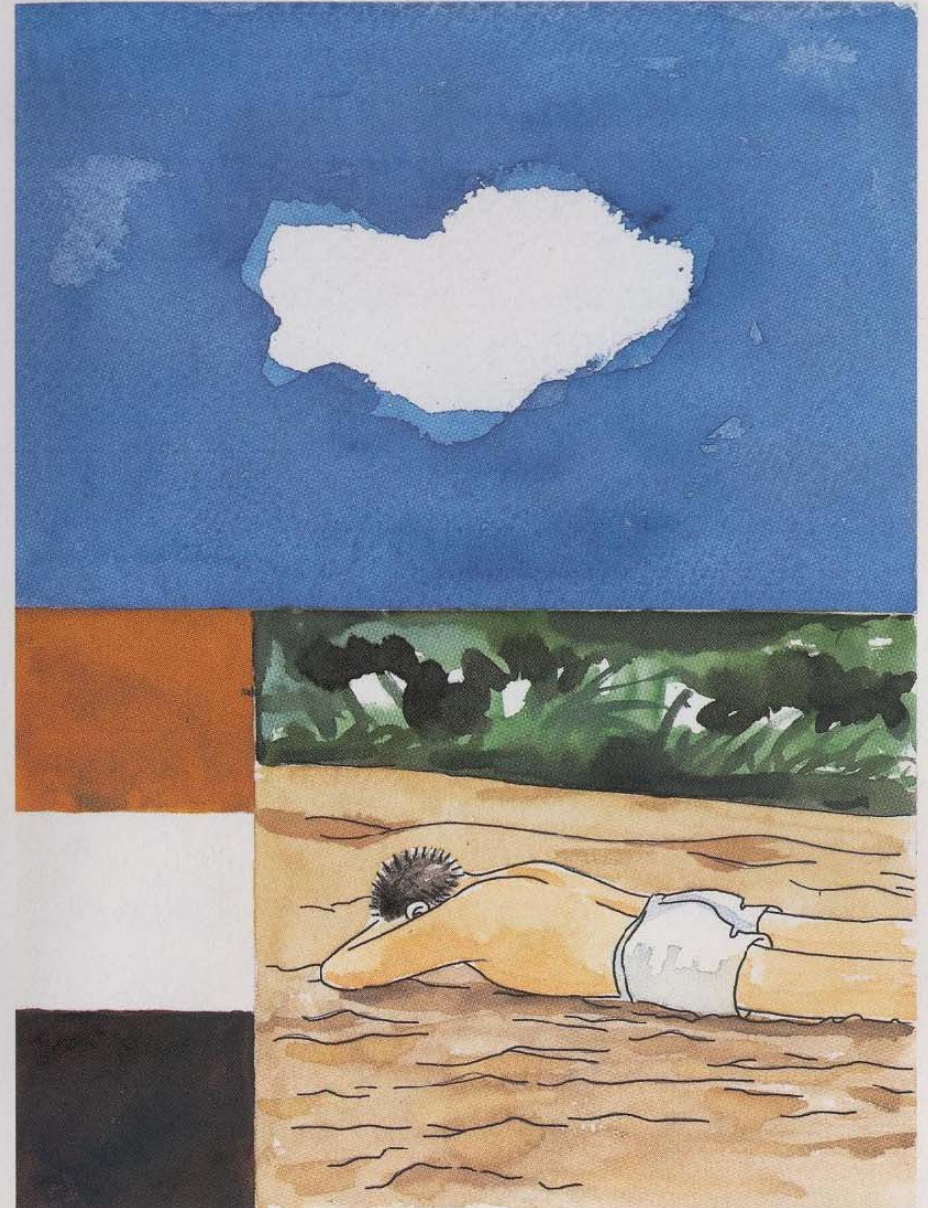
E, ¿que pasou?
¿que non pasou?
Pasou o que pasou.
Pasou que...
Sae do río o Gorgorín
e acénalle a Cabezón
que saia el tamén
para ir cachea-los arredores
como tiñan de costume.

Agarrado a unha raigaña
que penduraba da beira,
xa Cabezón sacara un pé,
cando, polo peso, rompeu a raigaña
e ¡volta á gran zoupada na poza!,
e ¡volta os peixes a fuxir!

Tivo que chegarlle Gorgorín
un deses gandelos pelados
que o río deixa na orela.
Collido a el,
puido por fin saír Cabezón
moi alcanzado
deixándose caer
na area quente coma un saqueto.

Enxugados ambos,
o Gorgorín propón:

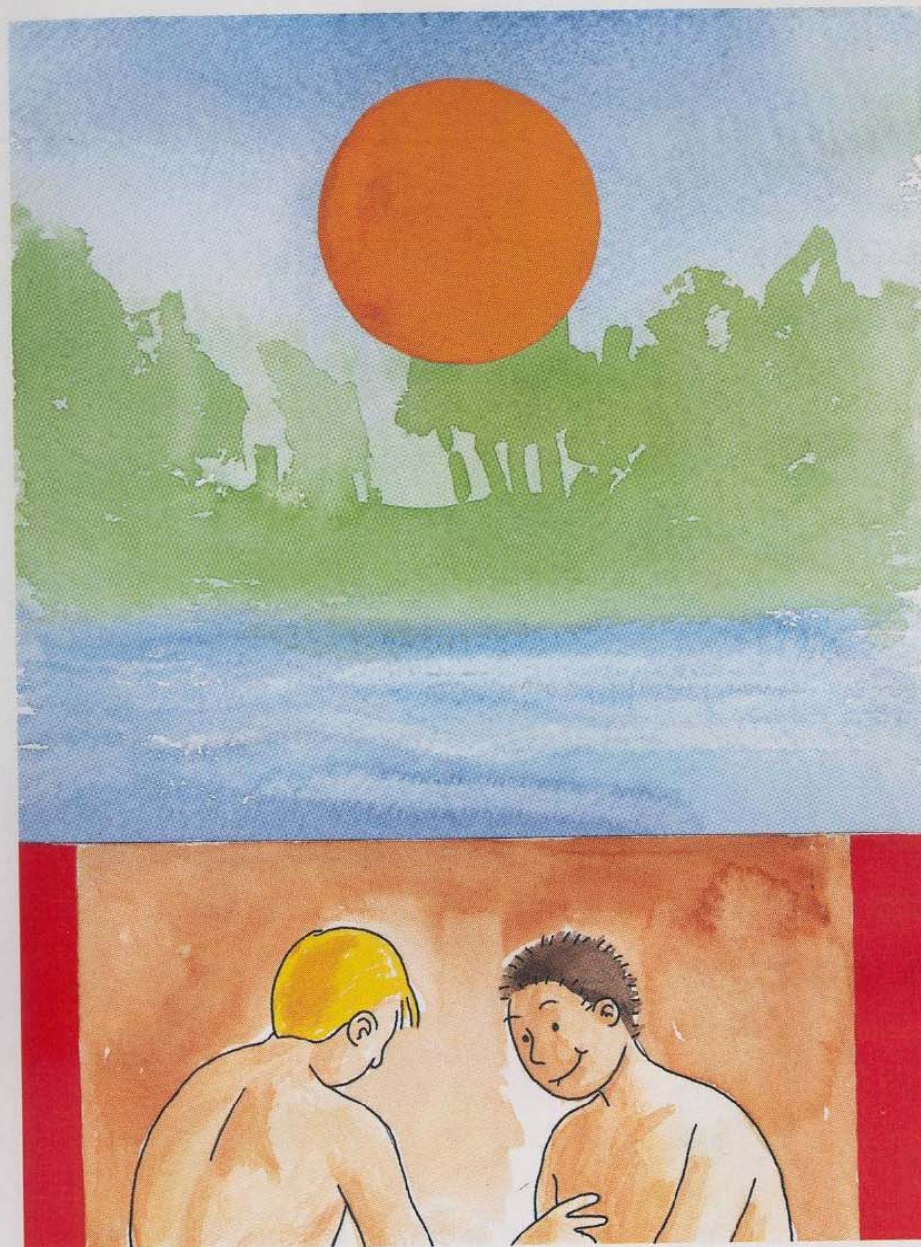
- ¿Dámo-la batida?

- Sexa -acceptou Cabezón-.

Éi vas pola bouza
e eu pola orela.

Facémo-lo cazador e o can.

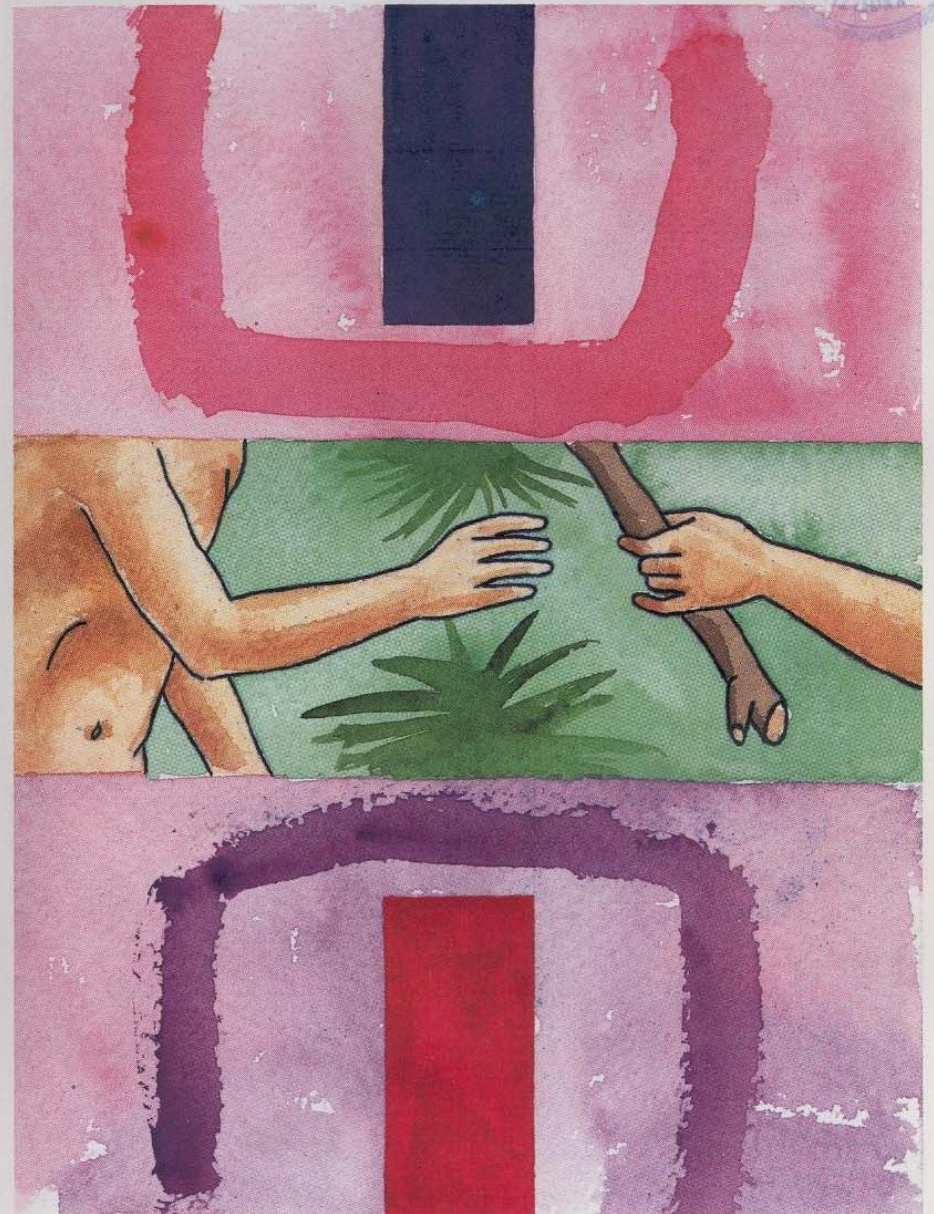
Éi, que es liseiro, vas diante
ladrando e escacinándoo todo,
mentres eu te sigo inorde,
arma en colo.

O Gorgorín, xa en marcha,
ordenou, volvendo tenderlle o mesmo
paulote co que lle axudara a saír do río:

—Toma este gandelo
de escopeta.
Comezaremos por aquel mato —

e sinalou precisamente a touza
onde estaban agachados os ladróns
cos sacos preparados
e oíndo todo.

Botouse o Gorgorín
a ladrar delgado
e Cabezón sígueo a dous pasos
co gandelo en postura de disparo.

Namais entrar no mato,
o Gorgorín, que ía con moita
cachafuleia,
calou de súpeto.

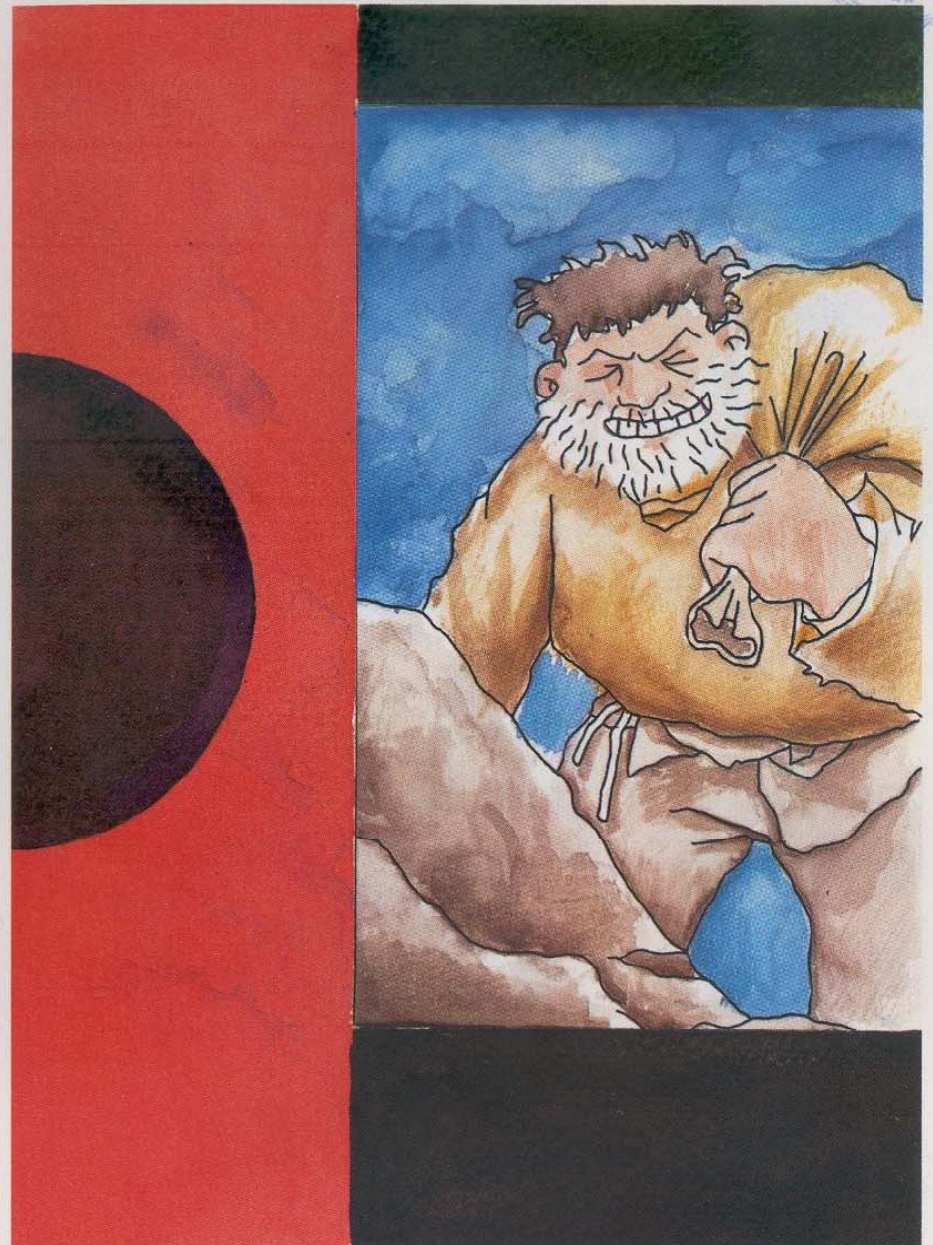
Un dos vellos ladróns
ganzouno pola covaracha
e, patalexea que garnexea,
¡ó saco!

Detrás chegou Cabezón
e a mesma operación.

Mais, un fol non é un punteiro
e, por máis que premían nel,
non daba cabido.

Entrementres, o Gorgorín
non deixaba de patalexar
e guizparse para fóra
por unha bozaina.

Por fin, decidiron meter un en cada saco e, collendo ó Gorgorín, que xa amosara a cabeza pola bozaina, ripárono pola «crina» indo parar ó outro saqueto.

Un dos ladróns pilla con Gorgorín
ó lombo,
en tanto que o outro
segue a amasar en Cabezón
para que lle coubese a cachola.

Amasuca, amasuca,
puido facelo entrar todo
cabeza abaixo,
mais sen chegar ó fondo,
pois Cabezón
agarrábase con forza ó mustil do saco
ó tempo que velaba
pola bozaina esbancada
que deixara Gorgorín
ós pés do ladrón.

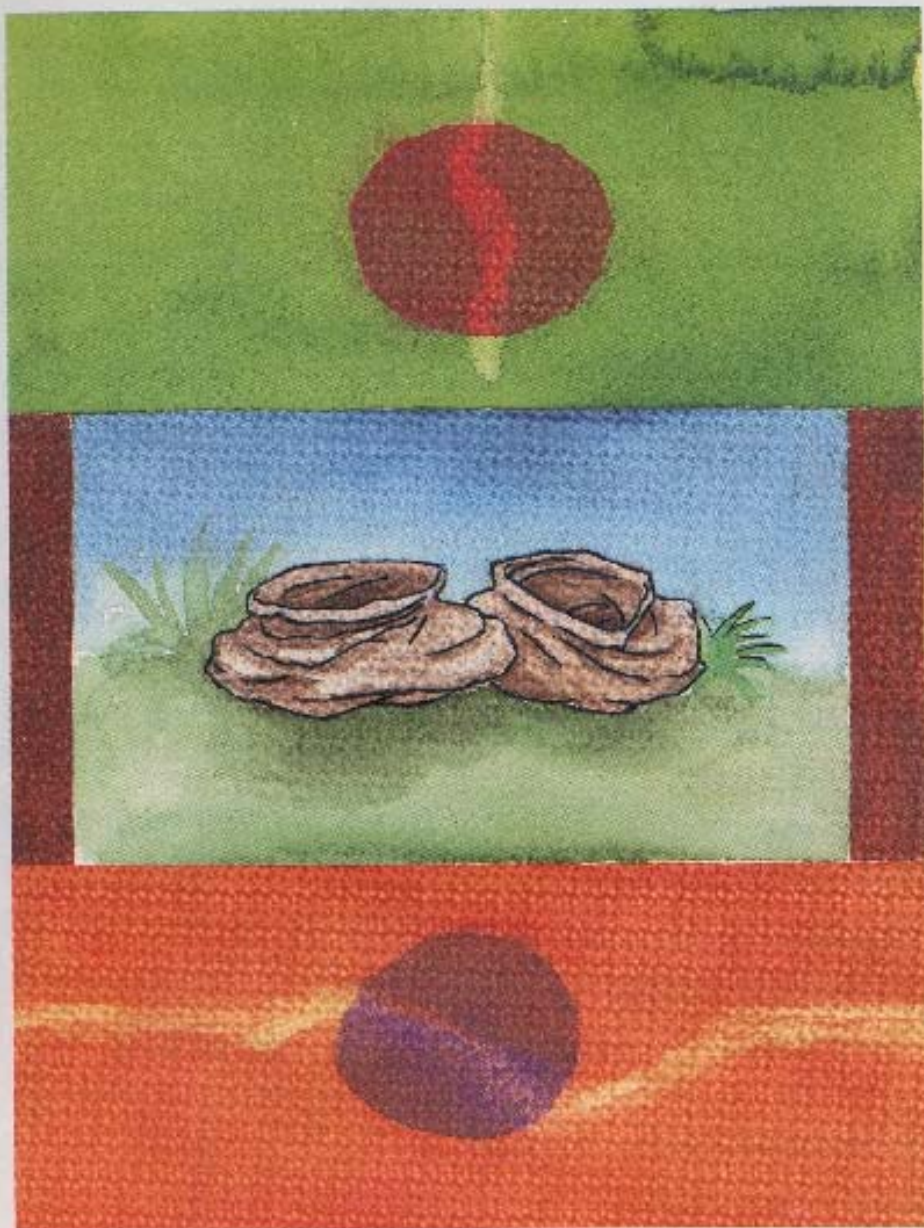
Cando este quixo ergue-lo saco,
Cabezón ceibouse do mustil
deixándose ir de cabeza
sobre dos pés que viña velando.
O ladrón deu tal berro,
que o outro
soltou o saqueto e Gorgorín
sae coma unha lagartixa
e dá en correr con gran allarido
pedindo auxilio.

Os ladróns déronlle ó zoco
abandonando sacos e todo.
Un deles, á pata-coxa
cunha deda esmagada pola testa
de Cabezón.

-E el ¿que foi dos nenos?

-Pois nunca máis volveron
irse tan lonxe á suwea
e aínda se fixeron máis amigos
xa que, estando en perigo,
loitaron xuntos
pondo cada un o que o outro
non tiña.

Vocabulario

- Á chapuca:** batuxada, chapuzadura, ó chapoteo.
Alcanzado: sen respiración, forzado do alento.
Á ouvea: ir en panda para xogar e enredar.
Apandaban: xuntábanse formando unha panda.
Batida: exploración con berros e ruído polo monte para saca-la caza.
Batolexa: bate.
Bouzal: bouza, bosque de arbustos ou de árbores baixas.
Bozaina: furado a xeito dunha boca.
Cachafuleia: ruído mesturado, escachafoula.
Cachoeiras: golforóns de auga abundante en caída. Fer-venza.
Covaracha: coviña do pescozo.
Deda: dedo gordo do pé.

- Esbancada:** moi aberta, esbozainada.
Escacinándoo: escudriñándoo, rexistrándoo.
Escazurrados: ocultándose para non ser vistos.
Escoa: esvara, escorre, desliza.
Gachos: pegados á terra, anicados, ás agachadas.
Gandelo: póla seca, cana sen follas.
Ganzouno: pillouno, colleuno, enganchouno.
Garnexa: fai sons de afogo coa gorxa.
Guizparse: escaparse, fuxir, liscarse.
Inordiña: engordiño, moi a modo.
Mato pecho: mato espeso, cerrado.
Mustil: tecido de saco: tea de saco.
Raigaña: raíz.
Rechave: curva, volta, remanso.
Ripárono: sacárono por un sitio estreito.
Tenta: tantea.
Terciado: de medio tamaño.
Touza: espesura de plantas e arbustos que inzan moi xuntos.
Velándoo: vixiándoo, asexándoo.
Xagaces: sagaces.

